

ODPADY NIEBEZPIECZNE

DANE STATYSTYCZNE

SYSTEM POZYSKIWANIA DANYCH

Beata WITKOWSKA-KITA

Cel prezentacji:

**Ocena zawartości merytorycznej
i funkcjonalności istniejących
baz danych o odpadach**

Centralne bazy danych o odpadach funkcjonujące w Polsce:

- **Baza danych o odpadach niebezpiecznych SIGOP Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie,**
- **Centralny System Odpadowy Ministerstwa Środowiska w Warszawie.**

System Informatyczny Gospodarki Odpadami w Polsce SIGOP

- ❖ **1984** - początki Systemu Informatycznego Gospodarki Odpadami w Polsce (SIGOP) w ramach działalności Instytutu Gospodarki Materiałowej.
- ❖ **1988** - pierwszy element systemu SIGOP został wdrożony w Instytucie Gospodarki Materiałowej w Katowicach (obecnie Centrum Gospodarki Odpadami IMBiGS). W systemie tym gromadzone były i są w sposób całościowy informacje o rodzajach odpadów, źródłach ich powstawania i sposobach zagospodarowania.
- ❖ **1992** - na bazie eksploatowanego w IGO systemu i na zlecenie PIOŚ część systemu SIGOP pod nazwą „Monitoring gospodarki odpadami” została zaadoptowana na potrzeby Inspektoratów Ochrony Środowiska.
- ❖ **1994** - własność Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska jako jeden z elementów podsystemu „Odpady”, blok „Emisja” Państwowego Monitoringu Środowiska.
- ❖ **2007** - Inspekcja Ochrony Środowiska zbiera dane o odpadach niebezpiecznych po raz ostatni za rok 2006.

System Informatyczny Gospodarki Odpadami w Polsce SIGOP

- ❖ W bazie gromadzone są informacje o wytwórcach odpadów niebezpiecznych, o ilościach i sposobach gospodarowania odpadami niebezpiecznymi oraz o instalacjach służących do gospodarowania odpadami i wyspecjalizowanych w tej dziedzinie firmach.
- ❖ Baza funkcjonuje w oparciu o 50 delegatur WIOŚ/ 16 baz wojewódzkich.
- ❖ Dane gromadzone są na podstawie dobrowolnych ankiet wypełnianych corocznie przez producentów odpadów oraz zarządzających składowiskami odpadów.
- ❖ Zawarte w bazie dane podlegają corocznie weryfikacji.
- ❖ Baza w chwili obecnej stanowi podstawę krajowej oceny gospodarki odpadami niebezpiecznymi – dane przekazywane do przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego oraz do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Centralny System Odpadowy Ministerstwa Środowiska w Warszawie

- ❖ System działa w oparciu o zapisy art. 37 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 r., Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami).
- ❖ System funkcjonuje w oparciu o 16 Wojewódzkich Systemów Odpadowych (WSO).
- ❖ W chwili obecnej baza ta zawiera dane za lata 2002-2005.
- ❖ Gromadzenie danych w bazie powinno się odbywać na podstawie dokumentów do których złożenia w urzędzie są zobligowani przedsiębiorcy, powiaty, gminy, producencie, importerzy, eksporterzy, władający instalacjami do zagospodarowywania odpadów itp.

Porównanie bazy danych SIGOP i CSO

Lp.	SIGOP	CSO
1	2	3
1.	<p>W bazie z założenia gromadzone są tylko dane o odpadach niebezpiecznych wytworzonych w sektorze gospodarczym.</p> <p>UWAGA! W praktyce w bazie gromadzone są dane o wszystkich odpadach wytworzonych przez ankietowane zakłady.</p>	<p>W bazie gromadzone są dane dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszystkich odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym, - sposobów zagospodarowania odpadów, - instalacji do zagospodarowania odpadów, - osadów ściekowych, - opakowań, - decyzji i rejestrów administracyjnych, - planów gospodarki odpadami, - opłat produktowych i innych.
2.	<p>Zbieranie danych o rodzajach odpadów wytworzonych oraz o sposobach gospodarowania nimi odbywa się drogą ankietyzacji wytwórców.</p> <p>UWAGA! Ankietyzacją objęci są wszyscy znaczący wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Wytwórcy odpadów w obawie przed ewentualną kontrolą WIOŚ i nałożeniem kary za nieprawidłowo prowadzoną gospodarkę odpadami ankiety na potrzeby bazy danych wypełniają w sposób rzetelny.</p>	<p>Posiadacze odpadów są zobowiązani do przekazywania marszałkowi województwa corocznie do końca pierwszego kwartału zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilościach odpadów oraz o sposobach gospodarowania nimi.</p> <p>UWAGA! Nie wszyscy wytwórcy i posiadacze odpadów wywiązują się z tego obowiązku.</p>

ODPADY NIEBEZPIECZNE W OGÓLNODOSTĘPNYCH ŹRÓDŁACH INFORMACJI – ANALIZA SPOSOBÓW ICH ZBIERANIA

3.	<p>Poszczególne bazy wojewódzkie SIGOP corocznie podlegają weryfikacji przez niezależną jednostkę. Weryfikacja prowadzona jest pod kątem:</p> <ul style="list-style-type: none">- poprawności wypełniania bazy;- poprawności kodów i nazw wprowadzonych odpadów w odniesieniu do obowiązującej klasyfikacji odpadów;- poprawności rozdysponowania odpadów do odzysku i unieszkodliwiania;- kompletności i poprawności wprowadzonych danych (m.in. braku rozdysponowania ilości wytworzonej odpadów niebezpiecznych na odpady przekazane do odzysku, unieszkodliwiania poza i poprzez składowanie, oraz odpady magazynowane);- występowania błędnie wprowadzonych ilości odpadów m.in. poprzez porównywanie wielkości produkcji z roku bieżącego z danymi z lat ubiegłych;- kompletności wprowadzonych wytwórców odpadów poprzez porównanie ilości i nazw producentów odpadów z lat ubiegłych.	<p>Poszczególne bazy WSO z założenia nie podlegają weryfikacji. Jako „pewne” przyjmuje się dane zawarte w zbiorczych zestawieniach posiadaczy odpadów.</p>
----	--	--

ODPADY NIEBEZPIECZNE W OGÓLNODOSTĘPNYCH ŹRÓDŁACH INFORMACJI – ANALIZA SPOSOBÓW ICH ZBIERANIA

4.	<p>Zgodnie z ankietą wypełnianą przez wytwórców odpadów informacje o poszczególnych rodzajach odpadów muszą zawierać dane na temat:</p> <ol style="list-style-type: none">1 ilości wytworzonej,2 ilości zagospodarowanej w procesach odzysku i unieszkodliwiania, w tym przez składowanie,3 firmy/zakładu zagospodarowującej odpad w procesach odzysku, unieszkodliwiania, składowania,4 ilości złożonej na powierzchni magazynowej celem zagospodarowania w latach późniejszych,5 ilości zagospodarowanej z lat ubiegłych.	<p>Dane do baz Wojewódzkiego Systemu Odpadowego powinny być wpisywane zgodnie z informacjami zawartymi w zbiorczych zestawieniach danych sporządzanych przez wytwórców odpadów oraz firmy zagospodarowujące odpady na podstawie załączniki 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. Nr 152 poz. 1737). Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach wytworzonych odpadów zawiera tylko:</p> <ul style="list-style-type: none">- oznaczenie kodu,- rodzaj,- ilość odpadu wytworzoną w danym roku kalendarzowym. <p>Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach zbieranych odpadów posiada dodatkowo rubrykę na wpisanie informacji o obszarze działania firmy, a zbiorcze zestawienia o odpadach poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania rubryki na wpisane symboli metod odzysku lub unieszkodliwiania, jakim poddano dany odpad.</p>
----	---	---

5.	Każdy rodzaj wpisanego do bazy delegaturowej odpadu posiada nadpisaną informację o ilościach i sposobach zagospodarowania niezależnie od obszaru administracyjnego, na którym odpad poddano procesom zagospodarowania.	W bazie brak jest informacji na temat ilości odpadów wytworzonych na terenie danego województwa, ale zagospodarowanych poza jego obszarem.
6.	Każdy rodzaj wpisanego do bazy odpadu posiada również nadpisaną informację o firmie odzyskującej, unieszkodliwiającej, składowisku odpadów lub miejscu zmagazynowania odpadu, niezależnie od podziału administracyjnego kraju.	W bazie WSO zgromadzone są informacje na temat sposobów postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów, brak jednak powiązania pomiędzy zagospodarowanym odpadem, a jego wytwórcą oraz brak informacji o firmie zagospodarowującej odpad.

7.	<p>Informacje zawarte w bazie dla poszczególnych rodzajów wytworzonych odpadów muszą się bilansować tj.:</p> <p>il. wytworzona= il. poddana odzyskowi + il. poddana unieszkodliwianiu + il. przekazana na powierzchnie magazynowe.</p> <p>Takie postępowanie pozwala na:</p> <ul style="list-style-type: none">- śledzenie drogi odpadu od momentu wytworzenia do zagospodarowania,- wykrycie nieprawidłowości w gospodarce odpadami,- otrzymania kompleksowej informacji na temat gospodarki odpadami na danym obszarze dla wypełnienia obowiązków względem sprawozdawczości, tworzenia prognoz i planów oraz w celach komercyjnych.	<p>Ilości odpadów wytworzonych i zagospodarowanych nie bilansują się. Taki stan rzeczy uniemożliwia wyciągnięcie jakichkolwiek wniosków na temat gospodarowania odpadami na danym obszarze.</p>
----	---	---

8.	Baza posiada czytelną szatę graficzną.	<p>Praca z bazą nawet dla osoby wprawnej w korzystaniu z różnego typu baz danych jest wyzwaniem. Baza jest nieczytelna.</p> <p>Pracownicy poszczególnych powiatów i gmin otrzymują dostęp tylko do fragmentów baz WSO dotyczących gospodarki odpadami na ich terenie. W wyniku błędów informatycznych udostępniony fragment bazy wiesza się, odmawia pokazania żądanej karty itp.</p>
----	--	---

Doświadczenia w pracy z SIGOP i CSO

Ostatnio prowadzone aktualizacje planów gospodarki odpadami i sprawozdania z realizacji planów:

- Krajowy planu gospodarki odpadami 2010,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego oraz dla województwa śląskiego
- plany i sprawozdania dla powiatów i gmin.

Bilans odpadów niebezpiecznych oparto przede wszystkim na bazie SIGOP, danych z urzędów oraz ankietyzacji.

Doświadczenia w pracy z SIGOP i CSO

Wykorzystanie danych zawartych w CSO i WSO okazało się niemożliwe z kilku powodów:

- zawarte w bazie informacje są w większości przypadków nieweryfikowane i stąd charakteryzują się dużą rozbieżnością danych,
- niejednokrotnie stwierdzono, że zawarte w CSO dane ilościowe nt. wytwarzania odpadów są danymi przepisanyymi z decyzji administracyjnych, a nie rzeczywistymi ilościami,
- wielokrotnie zdarzały się przypadki wprowadzania ilości odpadów wytworzonych i zagospodarowanych w jednostkach innych niż Mg,
- braku bilansowania się odpadów wytworzonych i zagospodarowanych lub niemożności uzyskania z bazy stosownych informacji,
- brak możliwości uzyskania informacji o odpadach wytworzonych na terenie danego województwa/powiatu/gminy, ale zagospodarowanych poza jego granicami i odwrotnie tj. ilości odpadów zagospodarowanych na terenie danego województwa, ale wytworzonych poza jego granicami,
- mimo, że przesyłanie danych do baz WSO jest obligatoryjne zdarzają się przypadki, że bazy ewidencjonują mniejsze ilości wytworzonych odpadów niż nieobowiązkowa baza SIGOP.

Podsumowanie

- Atutem Centralnego Systemu Odpadowego jest założenie kompleksowego gromadzenia danych tj. ujęcie w jednym systemie informacji o odpadach, instalacjach, planach, decyzjach, opłatach i innych.
- **Centralny System Odpadowy jest jeszcze bardzo niedopracowany, a wprowadzane do bazy dane często nierzetelne. Baza wymaga wprowadzenia licznych poprawek przy opracowywaniu, których wskazane byłoby skorzystanie z doświadczeń osób obsługujących bazy SIGOP.**
- Z dotychczasowych doświadczeń wydaje się niemożliwe przejęcie przez CSO obowiązków względem sprawozdawczości GUS i OECD.

Wniosek

Centralny System Odpadowy wymaga podjęcia działań weryfikujących zawartość merytoryczną i sposobu wprowadzania danych oraz uproszczenia obsługi bazy danych.